

Megjegyzések az „Utóhang a főiskola kettéválasztásához” című cikkemhez

írta: Roth Gyula.

Az Erdészeti Lapok f. évi 6. számú füzetében fenti cím alatt megjelent cikkemnek következő mondata: „mely vélemény talán fakadhat téves értelmezésből is, a legnagyobb valószínűség szerint azonban tudatos és céltudatos félremagyarázásból” (l. o. 630.) ellen kifogást emelt egyik bányásztanár társam — akinek egyébiránt nemcsak személye iránt viseltetem különleges barátsággal, hanem a munkája iránt különleges tisztelettel is — azzal, hogy ő is annak a véleményének adott kifejezést, hogy a főiskola kettéválasztását én kívánom és propagálom, de nem szavaimnak „céltudatos és tudatos félremagyarázása” alapján, hanem teljes jóhiszeműséggel és pedig az Erdészeti Lapok 1931-i második füzetében megjelent „Tanulságok a főiskola körül” című cikkem alapján, a fejemre olvasva a következő kijelentésemet: „A helyzetből azt a következtetést vontam le, hogy az erdőmérnöki szakoktatásnak a bányászattal és a kohászattal való szoros kapcsolata nem egyeztethető össze a kétféle ágazat szétágazó és teljességgel eltérő irányzatával és azért ennek fenntartása előbb-utóbb lehetetlenné fog válni... A heterogén összekovácsoláshoz a példát a német Klaustal szolgáltatta, de ott azóta már régen megszüntették és ma nincs is az egész világon” (l. o. 149) és még néhány hasonló irányú mondatot.

Legelsősorban készséggel elismerem a jóhiszeműséget, a félreértés azonban megmarad.

Én sem ezekből a szavaimból, sem más kijelentéseimből nem tudom kiolvasni azt, hogy nekem *kívánságom vagy törekvésem volna a kettéválasztás*, amint nem is volt soha. Az idézett szavak nem a kívánságomat fejezik ki, hanem oly ténynek

felismerését, mely meggyőződéseim szerint előbb-utóbb valóra fog válni, még ha nem is akarjuk. A folyamatot lassítani lehet, de megállítani aligha! Hogy miért, ennek közelebbi taglalását elhagyom, mert nem óhajtok megokolásokat szolgáltatni a kettéválasztásra való törekvéshez. Hogy én magam nem kívánom a kettéválasztást, annak igazolására legyen szabad idéznem ugyanennek a hivatkozott cikkemnek következő szavait (l. c. 154): „az újjászervezésnek a főiskola mai helyzetéből kell kiindulnia” „1. a jelenlegi három fakultás, erdőmérnöki, bányamérnöki, kohómérnöki, fenntartandó azok szervezetének illetve autonómiájának oly kiépítésével, milyen az 1923-ban felterjesztett új szabályzatban van lefektetve.¹ 2. A főiskola külső kereteiben beálló változás törvényhozásban állapítandó meg, a törvényben kifejezetten kimondandó, hogy a mi régi műszaki főiskolánk a maga teljes egészében új keretbe lesz beolvasztva.”

Ezek tanúsága szerint az én kívánságom az, hogy a külső keretek változása esetére is a mi régi főiskolánk teljes egészében együtt maradjon. Mivel az érdekelt tanártársam úgy véli, hogy az inkriminált cikkem nagyon diplomatikusan van megfogalmazva és többféle értelmezésre nyújt lehetőséget, legyen szabad teljes szabadsággal kifejezésre juttatnom a személyes kívánságomat a főiskola újjászervezése körül: Az én eszményképem a Mária Terézia műegyetem, melynek magvát a mai három fakultásunk képezné, negyediknek a mezőgazdaságot venném hozzá.²

Természetesen úgy értem: az egyes fakultásoknak oly önálló kiépítésével és autonómiájával, amilyen egy egyetemi fakultást megillet.

Nem vagyok híve az önálló erdőmérnöki főiskolának, a hazai viszonyok között az erdészeti legfelsőbb szakoktatást csakis egyetem keretében tartom megoldhatónak.

Hogy minden félreértésnek elejét vegyem, igyekszem pontosan körülírni azt is, hogy a mai szervezkedéssel szemben mi a

¹ Ma ehhez hozzáfűzöm: azzal a különbséggel, hogy az ebben a szabályzatban említett „osztályok” helyett „karok” (fakultás) szervezendők.

² A mezőgazdasági szakoktatásnak a műegyetemhez való csatolására külföldi példa is van. A legérdekesebb talán a bajor (München), ahol az erdőgazdaság szakoktatása a tudományegyetemen folyik, a mezőgazdasági pedig a műegyetemen, Zürichben mindkettő a műegyetemnél van.

kifogásom, hiszen éppen ma, amikor új fejlődésnek küszöbén állunk, nagyon kíváncsi vagyok a hibás vagy vitás pontok tárgyalására, nehogy az új szervezkedésnél megismétlődhessenek a régi hibák. Az első helyre teszem a kettős vezetést, két fej egy testen csak a heraldikában lehetséges, élő szervezetre feltétlenül káros. Ezt már régen érezték és ezért rendszeresítették a „fővezetést”. Ahol „fővezér” van, a másik vagy a többi csak „alvezér” lehet; mivel pedig a fővezetés kifejezetten a bányászati-kohászat vezetését illeti meg, az erdőmérnöki fakultás már ezen az első ponton háttérbe szorul. Ezt a másodrendbe való sorozást fokozza egyrészt az a tény is, hogy a fővezetés alatt kettő, sőt három osztály áll, az alvezér alatt csak egy, az erdőmérnöki belőle sarjadt ki és még, hogy a bányászati-kohászati tanárok száma kétszer akkora, mint az erdőmérnöki osztálynál.

E helyett a négyszeres viszonylatból folyó alárendelt szerep helyett egyenlő jogú egymásmellé rendeltséget kell követelnünk.

Tudom, hogy az ilyen szervezetbeli átalakítást a bányászati-kohászatnál is szívesen látnák, mert hiszen azok a nehézségek, melyeket a multkorai ckkemben felemlítettem a mai helyzet fonákságainak jellemzésére, azok nem képzeletbeliek, hanem valóságban előfordultak. Ismételten megtörtént, hogy nem úgy választottunk vagy határoztunk, amint azt az érdekelt osztály többsége kívánta volna. Nem rosszindulatból, hanem vagy egy kis csoport élénk agitációja során, vagy félreértések miatt, vagy egy meglepetésszerűen előállott helyzet következtében.

Összefoglalva szavaimat, újra kiemelem, hogy nem kívánom a főiskola kettéválasztását és nem törekszem az erdőmérnöki fakultás izolálására. Azonban nem hallgathatom el abbéli véleményemet, hogy belátható időn belül a bányászati-kohászati ágazat útjai nagyobb mértékben fognak eltérni a mieinktől, mint ahogy mi szeretnők. Nem a kívánságom ez, hanem — mondjuk úgy — jóslatom, örülnék, ha nem válnék valóra!

Ami a mezőgazdasági szakoktatás újjászervezését illeti, amelyről Hóman Bálint önmagyméltósága a törvényhozás előtt is, előttünk is említést tett. erről mindaddig nem tudok nyilatkozni, amíg a terv konkrétebb alakot nem ölt.

Természetesen nem óhajtok a mezőgazdaság ügyeibe avatkozni, miránk a mezőgazdasági szakoktatás csak annyiban tar-

tozik, amennyiben főiskolánkkal vagy fakultásunkkal kapcsolatba jutna, aminek terve, úgy vélem, felmerült. Hogyha ez a terv oly módon válik valóra, hogy a gazdasági legfelsőbb szakoktatás a mi főiskolánkhöz csatolt mezőgazdasági fakultáson folynék, azt a magam részéről örömmel üdvözléném.

Ha ellenben „mezőgazdasági egyetem” alakjában oldódna meg, helyeselni csak abban az esetben tudnám, hogyha egyrészt nem „mezőgazdasági”, hanem „földművelési egyetem” alakjában valósulna meg; másrészt, ha ebben az erdőmérnöki szakoktatásnak külön, önálló fakultás jut legalább is a mai tanszékek épségen tartásával. Az erdőmérnöki fakultás e téren már nagy áldozatokat hozott, mert az első restringálás után megmaradt tanszékek egyikét azóta teljesen feloszlatta, az csak kihalásig, ill. nyugdíjazásig létezik; egy másik tanszék nyugdíjassal van betöltve, egy harmadik adjunktus vezetése alatt áll; tanszékek újabb beszüntetése vagy összeolvasztása még átmenetileg sem lehetséges, ill. a szakoktatás érdekeinek súlyos sérelmét és az elért nívónak lesüllyesztését jelentené. Legfeljebb arról a megoldásról lehetne még szó, hogy megüresedő újabb tanszékeket átmenetileg nem rendes tanárokkal töltenénk be, hanem adjunktusokkal, magántanárokkal vagy előadókkal.

Véleményem szerint a *Mária Terézia-műegyetem* megoldaná a mezőgazdasági szakoktatás problémáját is, a Darányi-féle „földművelési egyetem” szellemének megfelelően. Ez a megoldás azzal a nagy előnnyel is járna, hogy nem kellene sem túlságos sok karuvá alakítani a mostani egyetemek egyikét sem, sem új egyetemet nem kellene szervezni, csak ma is meglévő intézeteket kellene célirányosan átalakítani és összefogni.
